

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 311/2019-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. októbra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Ľudovítom Štanglovičom, Jarmočná 2264/3, Šaľa, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Špecializovaného trestného súdu, pracoviska Banská Bystrica sp. zn. 5 Tp 7/2019 z 2. septembra 2019 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tost 30/2019 zo 6. septembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. októbra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED],

[REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Špecializovaného trestného súdu, pracoviska Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný súd“) sp. zn. 5 Tp 7/2019 z 2. septembra 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie špecializovaného súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Tost 30/2019 zo 6. septembra 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Policajného zboru ČVS: PPZ-83/NKA-PZ-BA-2017 z 20. februára 2018 bolo začaté trestné stíhanie za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a súčasne vznesené obvinenie viacerým osobám a sťažovateľovi za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona (v bode 1 uznesenia) a za účastníctvo na trestnom čine vraždy formou návodu podľa § 10 písm. b) Trestného zákona k § 219 ods. 1 Trestného zákona (zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov účinného do 31. decembra 2005), účinného v čase spáchania skutku (v bode 2 uznesenia). Uznesením vyšetrovateľa Policajného zboru ČVS: PPZ-5/NKA-PZ-BA-2019 z 20. februára 2019 bolo vznesené obvinenie viacerým osobám a sťažovateľovi za účasť vo forme objednávateľa na obzvlášť závažnom zločine úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 a 2 písm. e) Trestného zákona s poukazom na § 140 písm. c) Trestného zákona. Uznesením vyšetrovateľa Policajného zboru ČVS: PPZ-927/NKA-PZ-BA-2018 z 20. februára 2019 bolo vznesené obvinenie sťažovateľovi za obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 a 2 písm. f) Trestného zákona v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona. Uznesením vyšetrovateľa Policajného zboru ČVS: PPZ-205/NKA-PZ-BA-2019 z 20. februára 2019 bolo vznesené obvinenie sťažovateľovi a ďalšej osobe pre obzvlášť závažný zločin podvodu spáchaný spolupáchatelstvom podľa § 20 k § 221 ods. 1 a 4 písm. a) Trestného zákona. Uznesením vyšetrovateľa Policajného zboru ČVS: PPZ-797/NKA-PZ-BA-2018

z 20. februára 2019 boli uvedené trestné veci spojené na spoločné konanie a sú vedené pod ČVS: PPZ-797/NKA-PZ-BA-2018.

3. V tejto trestnej veci bol sťažovateľ uznesením špecializovaného súdu sp. zn. 5 Tp 7/2019 z 24. februára 2019 vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku.

4. Dňa 19. augusta 2019 bol prokurátorom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky na špecializovaný súd doručený návrh na predĺženie lehoty väzby u sťažovateľa a ďalších obvinených do 21. apríla 2020 z dôvodu, že pre obťažnosť veci nie je možné skončiť trestné stíhanie v lehote trvania väzby a dôvody väzby u obvinených stále trvajú.

5. Špecializovaný súd napadnutým uznesením podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku predĺžil lehotu trvania väzby u sťažovateľa (a ostatných obvinených) do 21. apríla 2019. Sťažovateľ a ostatní obvinení podali proti tomuto uzneseniu sťažnosť, o ktorej najvyšší súd rozhodol na neverejnom zasadnutí napadnutým uznesením tak, že sťažnosť sťažovateľa (ako aj ostatných obvinených) zamietol.

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti doručenej ústavnému súdu namieta porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu a práva na slobodu a bezpečnosť vo viacerých rovinách a v rámci svojej sťažnostnej argumentácie namieta, že odôvodnenie napadnutých uznesení je všeobecné, nepreskúmateľné vo vzťahu k dôvodom trvania väzby sťažovateľa a súhrnné, t. j. spoločné pre všetkých troch obvinených. O uvedenom má svedčiť odôvodnenie uznesenia špecializovaného súdu, v ktorom sa uvádza: *„Rovnako tak sudca pre prípravné konanie konštatuje, že rozsah a závažnosť prejednávanej trestnej veci naďalej odôvodňuje väzbu obvinených, pričom stále hrozí dôvodná obava, že v prípade prepustenia obvineného na slobodu by mohlo dôjsť k zmareniu alebo podstatnému sťaženiu účelu trestného konania, ktoré spočíva aj v náležitom zistení skutkového stavu a spravodlivom potrestaní páchatel'a...*

Kedže tak ako bolo vyššie uvedené, bol prijatý záver o dôvodnosti obavy z pokračovania v páchaní trestnej činnosti obvinenými po prepustení z väzby na slobodu,

bol v súvislosti s vyššie uvedeným prijatý záver, že prepustením obvinených z väzby na slobodu, by mohlo dôjsť k zmareniu, respektíve k sťaženiu dosiahnutia účelu trestného konania.“

Rovnako tak v napadnutom uznesení najvyššieho súdu sú obsiahnuté len všeobecné, nepreskúmateľné a súhrnné dôvody trvania väzby pre všetkých troch obvinených, o čom svedčia tieto časti odôvodnenia: „... dôvody tzv. útekovej, kolúznej a preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), b), c) Tr. por. u obvinených [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] nad'alej trvajú a vzhľadom na skutočnosť, že obvinení sú trestne stíhaní pre obzvlášť závažnú úmyselnú trestnú činnosť násilnej povahy, ktorej sa mali dopustiť v dlhšom časovom úseku viacerými skutkami, nebolo možné skončiť trestné stíhanie v základnej lehote trvania väzby, pričom prepustením obvinených na slobodu hrozí, že by sa ich skrývaním, resp. útekom, pôsobením na svedkov alebo spoluobvinených a ich pokračovaním v trestnej činnosti zmaril, resp. podstatne sťažil účel trestného konania.“

Takémuto odôvodneniu predĺženia lehoty väzby sťažovateľ vytýka, že v ňom absentuje individualizácia skutkových a s nimi korešpondujúcich právnych dôvodov trvania a predĺženia väzby sťažovateľa, a teda aj dostatočný základ ďalšieho ponechania sťažovateľa vo väzbe a v tejto súvislosti poukazuje a cituje z judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 220/04), ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej aj „ESLP“), (Labita proti Taliansku, rozsudok ESLP zo 6. 4. 2000, sťažnosť č. 26772/95, body 162 – 164, Erdem proti Nemecku, rozsudok ESLP z 5. 7. 2001, sťažnosť č. 38321/97, body 43 – 45)]. Zároveň dopĺňa, že práve tieto všeobecné dôvody trvania väzby pre všetkých troch obvinených sú dôvodom, pre ktorý mu je znemožnené efektívne uplatniť opravný prostriedok proti napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu.

7. Ďalšie porušenie označených práv sťažovateľa spočíva v tom, že napadnuté uznesenia napriek tomu, že väzba sťažovateľa trvá už dlhšie ako 6 mesiacov, odkazujú bez bližšieho konkretizovania na ten stav a skutočnosti, ktoré súdy považovali za rozhodujúce pre naplnenie dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku pri vzatí sťažovateľa do väzby. Napadnuté uznesenie špecializovaného súdu je v tejto súvislosti založené na odôvodnení, že „u každého z obvinených existujú nad'alej dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), b), c) Trestného poriadku tak, ako už boli

konštatované pri ich vzatí do väzby, vrátane rozhodnutia NS SR, keď zamietol ich sťažnosti“. Zároveň sťažovateľ poukazuje na tú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia špecializovaného súdu, v ktorej uvádza, že „zo záverov uvedených v rozhodnutí sťažnostného súdu pre prípravné konanie konštatuje, že sa skutkový stav prejednávanej trestnej veci v súvislosti s rozhodovaním o predĺžení lehoty trvania väzby menovaných obvinených, doposiaľ nezmenil“. Najvyšší súd sa v napadnutom uznesení s uvedeným odôvodnením stotožnil, preto sa porušenie sťažovateľom označených práv vzťahuje aj na toto rozhodnutie.

Konštatovanie o nezmenení sa skutkového stavu od rozhodovania o väzbe sťažovateľa nie je správne a ani relevantné, pretože špecializovaný súd, ako aj najvyšší súd boli povinné po šiestich mesiacoch trvania väzby vzhliadnuť na ďalšie, nové dôvody opodstatňujúce trvanie väzby sťažovateľa, a to tak po materiálnej, ako aj zároveň po formálnej stránke, čo však nespravili a takéto ďalšie a nové dôvody opodstatňujúce trvanie väzby sťažovateľa nie sú v napadnutých uzneseniach vôbec obsiahnuté.

8. Ďalšie porušenie základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu a práva na slobodu a bezpečnosť spočíva v absencii vymedzenia sťažovateľovho konania alebo konkrétnych skutočností opodstatňujúcich dôvodnú obavu splnenia niektorého z dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) alebo c) Trestného poriadku, teda odôvodňujúcich zotrvanie sťažovateľa vo väzbe aj po šiestich mesiacoch jej trvania. Napadnuté uznesenia súd založené len na všeobecných právnych citáciách bez uvedenia konkrétnych skutočností. V tejto súvislosti zdôraznil, že „Už neexistujúca a od roku 2010 nepôsobiaca skupina tzv. Sátorovci nemôže odôvodniť žiadnu aktuálnu dôvodnú obavu konania Sťažovateľa ani aktuálne konkrétne skutočnosti vo vzťahu k naplneniu niektorého z formálnych dôvodov v zmysle § 71 ods. 1 písm. a/, b/ alebo c/ Tr. por.“.

9. Sťažovateľ zároveň namieta porušenie svojho základného práva na prezumpciu neviny odôvodnením napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorý uviedol: «V posudzovanej veci tieto konkrétne skutočnosti vyplývajú práve z povahy a charakteru trestnej činnosti zločineckej skupiny vystupujúcej pod názvom „SÁTOROVCI“, v ktorej bol činný aj [REDACTED]“ Sťažovateľ uviedol, že «je obvinený z toho, že mal byť činný pre uvedenú zločineckú skupinu „Sátorovci“ uznesením ČVS: PPZ-83/NKA-PZ-BA-2017

z 20.02.2019, avšak aj na tento trestný čin, pre ktorý je Sťažovateľ stíhaný sa vzťahuje prezumpcia nevinny a preto ani Najvyšší súd SR nemôže za „konkrétnu skutočnosť“ odôvodňujúcu väzbu Sťažovateľa považovať s istotou, že Sťažovateľ bol činný v predmetnej zločineckej skupine. Materiálne dôvody väzby môžu byť založené iba na to, že „sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený“ v zmysle § 71 ods. 1 Tr. por., avšak konštatovanie Najvyššieho súdu SR, že Sťažovateľ bol činný pre uvedenú zločineckú skupinu je porušením práva Sťažovateľa podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy SR.»

10. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vyslovil porušenie ním označených práv (bod 1 tohto uznesenia) napadnutým uznesením špecializovaného súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, uvedené napadnuté uznesenia v časti týkajúcej sa sťažovateľa zrušil a aby prepustil sťažovateľa z väzby.

II.

Relevantná právna úprava

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

14. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

15. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

16. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon...

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 50 ods. 2 ústavy každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanovením odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

17. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru, ako aj základného práva na prezumpciu neviny podľa čl. 50 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením špecializovaného súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktoré rozhodovali o predĺžení lehoty trvania väzby sťažovateľa, a to z dôvodu, že odôvodnenie napadnutých uznesení je podľa sťažovateľa všeobecné, nepreskúmateľné, chýba v ňom individualizácia skutkových a právnych dôvodov predĺženia väzby, ako aj uvedenie nových dôvodov opodstatňujúcich trvanie väzby oproti dôvodom, ktoré existovali v čase rozhodovania o vzatí sťažovateľa do väzby.

K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením špecializovaného súdu

18. V súvislosti s namietaným porušením sťažovateľom označených základných práv zaručených ústavou a práv zaručených dohovorom napadnutým uznesením špecializovaného súdu ústavný súd zdôrazňuje, že jeho právomoc podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity.

19. Z princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred

iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

20. Proti uzneseniu špecializovaného súdu bola prípustná sťažnosť ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mal najvyšší súd v rámci opravného konania. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba tiež dodať, že sťažovateľ právo podať riadny opravný prostriedok aj využil.

21. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

22. Ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv zaručených v čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru považuje za potrebné najskôr poukázať na to, že základné právo zaručené v čl. 17 ods. 2 ústavy vo svojom znení odkazuje na zákon, a preto pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania alebo porušenia musí ústavný súd brať do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom verejnej moci, pričom v prípade zistenia závažného porušenia zákonnosti ide aj o porušenie ústavnosti (III. ÚS 48/00, II. ÚS 466/2013). Rovnako aj z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98). Z už vyslovených právnych názorov ústavného súdu tiež možno vyvodiť, že z hľadiska rozsahu práv garantovaných prostredníctvom čl. 17 ústavy a práv vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru neexistujú medzi týmito právami zásadné rozdiely, keďže čl. 17 ústavy zahŕňa aj práva vyplývajúce z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (napr. III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, IV. ÚS 181/07).

23. Ústavný súd pripomína, že v prípade namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ústavy môže a musí uplatniť určitú revíziu právomoc,

avšak bez toho, aby sám hodnotil skutočnosti, ktoré viedli všeobecný súd k tomu, že uprednostnil určité rozhodnutie pred iným. Jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej alebo štvrtej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 165/02).

24. Úloha ústavného súdu sa teda obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu iba v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, inak môžu byť závery všeobecného súdu predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00).

25. Na základe uvedeného ústavný súd pristúpil k preskúmaniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z hľadiska jeho ústavnej akceptovateľnosti a zlučiteľnosti jeho účinkov so sťažovateľom označenými základnými právami podľa ústavy, resp. právami podľa dohovoru, pričom v súlade s materiálnym prístupom k ochrane ústavnosti vzal pri posudzovaní namietaného porušenia práv sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho súdu do úvahy aj obsah procesne bezprostredne mu predchádzajúceho napadnutého uznesenia špecializovaného súdu, keďže označené rozhodnutie prvostupňového súdu a napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu o uplatnenom opravnom prostriedku (sťažnosti, pozn.) tvoria z hľadiska predmetu požadovanej ústavnej ochrany jeden celok (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08).

26. Podľa § 76 ods. 2 a 3 druhej a tretej vety Trestného poriadku základná lehota väzby v prípravnom konaní je sedem mesiacov; prokurátor je povinný prepustiť obvineného

na slobodu najneskôr v posledný deň tejto lehoty, ak nepodá najmenej dvadsať pracovných dní pred jej uplynutím... sudcovi pre prípravné konanie návrh na predĺženie tejto lehoty... Predĺžiť lehotu väzby možno len vtedy, ak návrh podľa odseku 2 bol podaný včas a ak nebolo možné pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov trestné stíhanie skončiť a prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania. Predĺženie lehoty väzby môže trvať až sedem mesiacov, lehota väzby v prípravnom konaní však nesmie presiahnuť dĺžku podľa odseku 7.

27. Najvyšší súd sa vo svojom rozhodnutí stotožnil s odôvodnením uznesenia špecializovaného súdu a v podrobnostiach naň poukázal. Najvyšší súd preskúmal splnenie formálnych (ktoré však sťažovateľ nenamietal, pozn.), ako aj materiálnych podmienok väzby u sťažovateľa, ako aj u ostatných obvinených a prijal záver, že z doterajšieho dokazovania reálne vyplýva u sťažovateľa a ostatných obvinených dôvodné podozrenie zo spáchania obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy a iných trestných činov a od vznesenia obvinenia sa dôvodnosť trestného stíhania proti obvineným prehľbuje, čo je z pohľadu rozhodovania o väzbe zásadné. Zároveň uviedol, z ktorých dôkazných prostriedkov podľa jeho názoru vyplývajú dôkazy prehľbujúce dôvodnosť trestného stíhania sťažovateľa a ostatných obvinených. Boli to výpovede svedkov, konkrétna fotodokumentácia, ktorá je súčasťou vyšetrovacieho spisu, znalecké posudky a ďalšie listinné dôkazy.

28. K dôvodom väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku najvyšší súd uviedol, že tieto u sťažovateľa (ako aj ďalších obvinených) naďalej trvajú tak, ako bolo konštatované v uznesení o vzatí do väzby, ako aj v uznesení najvyššieho súdu o zamietnutí sťažnosti obvinených, a v podrobnostiach poukázal na konkrétne skutočnosti odôvodňujúce dôvody väzby konštatované v uvedených rozhodnutiach, ako aj v odôvodnení návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby, s ktorým sa v celom rozsahu stotožnil.

29. K námietke sťažovateľa o neuvedení konkrétnych skutočností odôvodňujúcich jeho väzbu najvyšší súd uviedol, že tieto konkrétne skutočnosti vyplývajú práve z povahy a charakteru trestnej činnosti zločineckej skupiny, v ktorej mal byť sťažovateľ činný a ktorá mala byť páchaná plánovite, organizovane a mali z nej plynúť vysoké finančné zisky.

30. Následne najvyšší súd preskúmal splnenie podmienok na predĺženie väzby podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku a k podmienke, že pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov nebolo možné trestné stíhanie skončiť, uviedol, že v danom prípade ide o rozsiahlu, závažnú násilnú trestnú činnosť, vyžadujúcu značne rozsiahle a časovo náročné dokazovanie, pričom obťažnosť veci je daná už samotným charakterom skutkov. Poukázal tiež na to, že *„Vyšetrovanie prebieha plynule a plánovite, pričom v postupe orgánov činných v trestnom konaní najvyšší súd nezistil prieťahy, priebežne sú vykonávané procesné úkony a iné úkony od februára 2019, od kedy došlo k vzneseniu obvinenia u obvinených.“*

31. Najvyšší súd, stotožňujúc sa s odôvodnením uznesenia špecializovaného súdu a poukazujúc naň, sa zaoberal aj zákonnou podmienkou spočívajúcou v preukázaní nebezpečenstva zo zmarenia alebo z podstatného sťaženia dosiahnutia účelu trestného konania pri prípadnom prepustení obvinených (teda aj sťažovateľa) na slobodu, ktorú považoval za splnenú, pričom špecializovaný súd v tejto súvislosti uviedol, že keďže *„bol prijatý záver o dôvodnosti obavy z pokračovania v páchaní trestnej činnosti obvinenými po prepustení z väzby na slobodu, bol v súvislosti s vyššie uvedeným prijatý záver, že prepustením obvinených z väzby na slobodu, by mohlo dôjsť k zmareniu, respektíve k sťaženiu dosiahnutia účelu trestného konania“*.

32. Ústavný súd konštatuje, že obsah odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu svedčí o tom, že najvyšší súd sa posúdením dôvodnosti ďalšieho trvania väzby sťažovateľa náležite zaoberal a reagoval na všetky pre rozhodnutie o osobnej slobode sťažovateľa relevantné otázky.

33. Pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby takto najvyšší súd, rozhodujúc o sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného súdu, v napadnutom uznesení skúmal, (i) či v porovnaní so stavom, ktorý bol v trestnej veci sťažovateľa v čase jeho skorších rozhodnutí, trvajú zákonné dôvody väzby aj v čase jeho aktuálneho rozhodovania, (ii) či je naplnená zákonná podmienka obťažnosti veci ako prekážka skončenia trestného stíhania a (iii) či prepustenie sťažovateľa spolu s ďalšími obvinenými

na slobodu môže viesť k zmareniu alebo podstatnému sťaženiu dosiahnutia účelu trestného stíhania. Kladné odpovede na všetky nastolené otázky viedli najvyšší súd k zamietnutiu sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu sudcu pre prípravné konanie o predĺžení lehoty trvania väzby. Reakcia najvyššieho súdu na zákonné predpoklady predĺženia lehoty trvania väzby a na sťažnostné dôvody sa síce môže javiť ako stručná, možno ju však považovať za jasnú, zrozumiteľnú a dostatočnú. Nemožno opomenúť ani skutočnosť, že argumentácia najvyššieho súdu nadväzuje a odkazuje na dôvody uznesenia špecializovaného súdu vo väzobnej veci sťažovateľa, ktoré si najvyšší súd plne osvojil. Ústavný súd v tomto smere uvádza, že odôvodnenie uznesenia sťažnostného súdu odkazujúce na predchádzajúce rozhodnutia v tej istej veci možno považovať síce za krajnú, no ešte stále ústavnoprávne akceptovateľnú alternatívu odôvodnenia (napr. IV. ÚS 41/08, II. ÚS 293/2010, I. ÚS 42/2012).

34. Ako už ústavný súd uviedol, pre nedostatok ústavnej a zákonnej právomoci mu neprislúcha skúmať danosť zákonných dôvodov predĺženia lehoty trvania väzby u sťažovateľa ani dopĺňať, rozvíjať či inak „vylepšovať“ odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Úlohou ústavného súdu je iba posúdiť ústavnú konformitu takéhoto uznesenia. V tomto smere ústavný súd konštatuje, že uznesenie najvyššieho súdu spĺňa zákonné požiadavky na odôvodnenie uznesenia [§ 176 ods. 2 v spojení s § 76 ods. 3 a § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku] a podľa ústavného súdu je z hľadiska individualizácie konkrétnych skutočností zakladajúcich dôvod predĺženia lehoty trvania väzby sťažovateľa aj s ohľadom na doterajšiu judikatúru ústavného súdu ústavne konformné a akceptovateľné.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 50 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu

35. Pokiaľ ide o sťažovateľom formulovanú námietku porušenia práva na rešpektovanie prezumpcie nevinoty podľa čl. 50 ods. 2 ústavy, ústavný súd považuje za potrebné poukázať na východiská princípu prezumpcie nevinoty, podľa ktorých sa má prezumpciou nevinoty dosiahnuť to, aby osoba obvinená z trestného činu neznášala negatívne dôsledky tohto obvinenia rovnajúce sa následkom súdneho rozhodnutia o vine a aby priebeh

vykonávaného dokazovania umožnil sudcovi rozhodnúť nestranne a nezaujate. Z tohto základného účelu prezumpcie nevinny je potom možné odvodiť jej stránku hmotnoprávnu, kde ide o pravidlá zakazujúce vyjadrovať sa o obvinenom ako o vinnom pred právoplatným rozhodnutím súdu o jeho vine, a stránku procesnoprávnu, kde ide o pravidlá súdneho dokazovania, ktoré majú byť také, aby súd určil vinu obvineného nestranne a na základe zákona.

36. Sťažovateľ poukazuje na podľa jeho názoru nevhodné vyjadrenie najvyššieho súdu dávajúce podľa sťažovateľa v rozpore s označeným princípom najavo jeho vinu, a síce na vyjadrenie obsiahnuté v odôvodnení uznesenia najvyššieho súdu, v ktorom uviedol: *«V posudzovanej veci tieto konkrétne skutočnosti vyplývajú práve z povahy a charakteru trestnej činnosti zločineckej skupiny vystupujúcej pod názvom „SÁTOROVCI“, v ktorej bol činný aj [REDAKOVANÉ] a ktorá mala byť páchaná plánovite, organizovane a mali z nej plynúť vysoké finančné zisky.»*

37. Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že prezumpcia nevinny je jedným zo základov spravodlivého trestného konania a že k jej porušeniu dôjde, ak výroky príslušnej úradnej osoby, ktoré sa týkajú osoby obvinenej z trestného činu, odrážajú alebo vyjadrujú názor, že je vinná, a to ešte predtým, ako bola jej vina preukázaná v súlade so zákonom (pozri rozsudok *Daktaras v. Litva* z 10. 10. 2000). Súčasne EŠLP zdôraznil, že treba robiť rozdiel medzi výrokmí, ktoré odrážajú alebo vyjadrujú názor, že dotknutá osoba je vinná, a výrokmí, ktoré iba vyjadrujú stav podozrenia („a state of suspicion“). Prvé porušujú prezumpciu nevinny, zatiaľ čo druhé boli považované za prijateľné alebo bezchybné („unobjectionable“) v rôznych situáciách posudzovaných EŠLP (pozri napr. rozsudky *Lutz v. Nemecko* z 25. 8. 1987, *Englert v. Nemecko* z 25. 8. 1987, *Leutscher v. Holandsko* z 26. 3. 1996).

38. Skutočnosť, či namietané výroky úradnej osoby porušujú prezumpciu nevinny, má byť posudzovaná v kontexte osobitných okolností, za akých boli výroky urobené (pozri rozsudky EŠLP napr. *Daktaras v. Litva* a *Adolf v. Rakúsko* z 26. 3. 1982 a III. ÚS 83/01).

39. Ústavný súd po preskúmaní označenej časti odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu konštatuje, že pasáž, vo vzťahu ku ktorej vzniesol sťažovateľ námietku porušenia princípu prezumpcie nevinoty, obsahuje zjavnú pisársku chybu, keď najvyšší súd omylom namiesto slovného vyjadrenia „*mal byť činný*“ použil spojenie „*bol*“. Takýto výslovný technický nedostatok obsahu uznesenia najvyššieho súdu, ktorému chýba ústavnoprávna relevancia, možno odstrániť prostredníctvom príslušných ustanovení Trestného poriadku (§ 174 s odkazom na použitie § 180 Trestného poriadku). K uvedenému záveru ústavný súd dospel po zohľadnení obsahového kontextu ostatných častí odôvodnenia napadnutého uznesenia, v ktorých najvyšší súd opakovane vyjadril predpoklad spáchania skutkov ako napr. „... z doterajšieho dokazovania reálne vyplýva u obvinených dôvodné podozrenie zo spáchania obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy a iných trestných činov...“ (str. 7 ods. 5), „Konkrétne okolnosti, ktoré odôvodňujú existenciu dôvodov trvania väzby obvinených [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] spočívajú v spôsobe a rozsahu trestnej činnosti, zo spáchania ktorej sú obvinení dôvodne podozriví.“ (str. 7 ods. 5), „Je potrebné zdôrazniť, že doposiaľ získané dôkazy nasvedčujú tomu, že obvinení sú dôvodne podozriví zo spáchania závažnej trestnej činnosti...“ (str. 8 ods. 1).

40. Ústavný súd uvádza, že preskúmaním odôvodnenia napadnutého uznesenia dospel k záveru, že v danom prípade zjavne ide len o chybnú zvolenú formuláciu, no z odôvodnenia napadnutého uznesenia ako celku vyplýva, že neprekračuje rámec dôvodného podozrenia a je z pohľadu zachovania princípu prezumpcie nevinoty z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné.

41. Ústavný súd z obsahu napadnutého uznesenia nezistil, že by najvyšší súd v okolnostiach daného prípadu prejednikoval rozhodnutie vo veci samej, a tak prelomil zásadu prezumpcie nevinoty sťažovateľa, a z tohto dôvodu aj s prihliadnutím na možnosť konvalidácie uvedeného technického nedostatku považuje odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu za ústavne konformné a zlučiteľné s obsahom garancií poskytovaných čl. 50 ods. 2 ústavy a námietku sťažovateľa v tomto smere kvalifikuje ako neopodstatnenú.

42. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu je tiež posúdiť, či tento nie je zjavne

neopodstatnený. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti návrhu hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98).

43. Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol, že ústavnou sťažnosťou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je ústavne udržateľné, nevykazuje znaky svojvôle či arbitrárnosti, najvyšší súd konal a preskúmal rozhodnutie špecializovaného súdu v rozsahu potrebnom na rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľa a vzhľadom na to, že dospel k riadne odôvodnenému záveru o danosti dôvodov väzby u sťažovateľa a splnení zákonných podmienok jej predĺženia, jeho sťažnosť zamietol. Vychádzajúc z uvedených skutočností, podľa záveru ústavného súdu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemohlo zasiahnuť do označených práv sťažovateľa, v nadväznosti na čo ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa po jej predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

44. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa v nej uplatnenými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. októbra 2019

Jana Laššáková
predsedníčka senátu